

สถานการณ์ความมั่นคงที่น่าจับตาในรอบปี ๒๕๖๐

จากการติดตาม รวบรวม และวิเคราะห์สถานการณ์ความมั่นคงต่างๆ ในรอบปี ๒๕๖๐ ที่ผ่านมา สามารถสรุปสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพความมั่นคงในวงกว้าง ทั้งต่อประชาคมโลก ภูมิภาค จนถึงประเทศไทย ซึ่งประเด็นที่หน่วยงานด้านความมั่นคงควรพิจารณาอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง โดยลำดับสถานการณ์ที่น่าจับตาจากมากไปน้อย ๔ สถานการณ์ ดังนี้ ๑) การก่อการร้าย : ภัยคุกคามประชาคมโลก ๒) สถานการณ์อันนำวิกฤตกังวลบนคาบสมุทรเกาหลี ๓) ผู้ลี้ภัยชาวบังกลาเทศกับการแก้ปัญหาการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติ และ ๔) สหรัฐฯ ประกาศให้กรุงเยรูซาเลมเป็นเมืองหลวงของอิสราเอล ซึ่งการให้ความสำคัญกับทั้ง ๔ สถานการณ์นี้ เพื่อให้หน่วยงานความมั่นคงที่เกี่ยวข้องได้ติดตามภัยคุกคามความมั่นคงที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติ และหาแนวทางดำเนินการที่เหมาะสมกับแต่ละกรณี...

จากสถานการณ์โลกในรอบปี ๒๕๖๐ ที่อาจส่งผลกระทบ และมีแนวโน้มเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของโลก ภูมิภาค และประเทศไทย ในอนาคต ซึ่ง ศศย.สปท. ได้ประเมินและจัดลำดับความสำคัญของสถานการณ์ที่ควรจับตามองมากที่สุด ๔ สถานการณ์ ตามลำดับ ดังนี้

๑. การก่อการร้าย : ภัยคุกคามประชาคมโลก

ขณะที่เหตุก่อการร้ายยังปรากฏอย่างต่อเนื่อง มีการวิเคราะห์เหตุก่อการร้าย ๑๖๓ ประเทศทั่วโลก (ร้อยละ ๙๙.๗ ของประชากรทั่วโลก) จากสถาบันเศรษฐศาสตร์และสันติภาพโลก ซึ่งเผยแพร่ “ดัชนีก่อการร้ายโลกประจำปี ๒๕๖๐ (Global Terrorism Index 2017)” เมื่อ ๑๖ พ.ย.๖๐ พบว่า ถึงแม้ในปี ๒๕๕๙ จะมีผู้เสียชีวิตจากเหตุก่อการร้ายลดลงต่อเนื่องเป็นปีที่ ๒ (ลดลงร้อยละ ๑๓ และ ๒๒ จากปี ๒๕๕๘ และ ๒๕๕๗ ตามลำดับ) แต่กลับพบว่า ชาติตะวันตกได้รับผลกระทบมากขึ้น มีประเทศที่มีผู้เสียชีวิตอย่างน้อย ๑ ราย เพิ่มขึ้น ๑๒ ประเทศ จากปี ๒๕๕๘ โดยสมาชิกกลุ่มก่อการร้ายใช้วิธีลงมือคนเดียว หรือ “โลน วูล์ฟ” ก่อเหตุในชาติตะวันตกเพิ่มขึ้น ในขณะที่เดียวกัน กลุ่มก่อการร้าย ๔ กลุ่ม ทั้งกลุ่มไอเอส โบโกฮารัม อัลกออิดะห์ และตอลิบัน ทำให้มีผู้เสียชีวิตมากที่สุดในปี ๒๕๕๙ (ร้อยละ ๙๙ ของผู้เสียชีวิตทั้งหมด) ขณะที่กลุ่มไอเอสเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพก่อเหตุมากที่สุด โดยมีผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๘ (ร้อยละ ๕๐) รวมทั้งกลุ่มไอเอสได้ลงมือก่อเหตุโดยตรงใน ๑๕ ประเทศ มากกว่าปีก่อน ๔ ประเทศ ทั้งนี้ จากการจัดอันดับประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการก่อการร้ายมากที่สุด ๑๐ อันดับแรก ได้แก่ อิรัก อัฟกานิสถาน ไนจีเรีย ซีเรีย ปากีสถาน เยเมน โซมาเลีย อินเดีย ตุรกี และลิเบีย ตามลำดับ ซึ่งในส่วนภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ฟิลิปปินส์อยู่ในลำดับสูงที่สุด (ลำดับที่ ๑๒ ของโลก) เนื่องจากการก่อการร้ายยึดเมืองมาราวิ จังหวัดลาเนา เดล ซูร์

เกาะมินดาเนา ตอนใต้ของฟิลิปปินส์ เมื่อ ๒๓ พ.ค.๖๐ ถือเป็นการส่งสัญญาณว่าอาเซียนเข้าใกล้อันตรายจากการก่อการร้ายมากขึ้น ประกอบกับ ไทยซึ่งอยู่ในลำดับที่ ๑๖ ของโลก (ลำดับที่ ๒ ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้) ดังนั้น ไทยจึงควรเสริมสร้างมาตรการรักษาความปลอดภัย การลดแนวร่วมจากภาคประชาชนในการสนับสนุนกลุ่มก่อการร้าย และลดการสร้างเงื่อนไขเพื่อนำไปสู่สร้างความชอบธรรมในการก่อการร้าย

๒. สถานการณ์อันนำวิกฤตกังวลบนคาบสมุทรเกาหลี

การทดสอบขีปนาวุธของเกาหลีเหนือได้สร้างความหวั่นวิตกแก่ประชาคมโลกอย่างต่อเนื่อง โดยตั้งแต่ ๑๔ พ.ค.๖๐ เกาหลีเหนือยิงขีปนาวุธพิสัยกลาง ฮวาซอง - ๑๒ ผ่านน่านฟ้าเหนือเกาะออกไกโดของญี่ปุ่น โดยอ้างการเตรียมความพร้อมเพื่อโจมตีเป้าหมายในมหาสมุทรแปซิฟิก ซึ่งหมายถึงเกาะกวม ที่ตั้งฐานทัพอากาศแอนเดอร์เซน ของสหรัฐฯ ๔ ก.ค.๖๐ เกาหลีเหนือทดสอบขีปนาวุธข้ามทวีป ICBM ฮวาซอง - ๑๔ ใช้ฐานยิงขีปนาวุธในจังหวัดจางกัณฑอนเหนือของเกาหลีเหนือ นับเป็นครั้งแรกของการยิงบริเวณดังกล่าวและยิงเวลากลางคืน พิสัยทำการครอบคลุมแผ่นดินใหญ่และเมืองสำคัญของสหรัฐฯ เวลาเดินทางในอากาศนานขึ้นจากครั้งแรก ๖ นาที และไต่ระดับความสูงมากกว่าครั้งที่ผ่านมาถึง ๒๐๐ กม. ๓ ก.ย.๖๐ เกาหลีเหนือยืนยันว่าสามารถทดสอบระเบิดไฮโดรเจนอนุภาพร้ายแรงกว่าระเบิดปรมาณูหลายเท่า ซึ่งการผลิตทุกขั้นตอนนี้เกิดขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญชาวเกาหลีเหนือทั้งหมด ๘ ต.ค.๖๐ นายคิม จองอึน กล่าวในที่ประชุมคณะกรรมการกลางพรรคแรงงานเกาหลีว่า จะดำเนินนโยบายการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ และมุ่งมั่นพัฒนาขีปนาวุธพิสัยไกลข้ามทวีปที่ส่งห้วงบริเวณเคลียร์ไปโจมตีสหรัฐฯ ทำให้เกิดความหวั่นวิตกไปทั่วภูมิภาค

GLOBAL TERRORISM INDEX 2017

๑. การก่อการร้าย : ภัยคุกคามประชาคมโลก

RANK	COUNTRY	SCORE	RANK	COUNTRY	SCORE
1	Iraq	10	11	Egypt	7.17
2	Afghanistan	9.441	12	Philippines	7.126
3	Nigeria	9.009	13	Democratic Republic of the Congo	6.967
4	Syria	8.621	14	South Sudan	6.821
5	Pakistan	8.4	15	Cameroon	6.787
6	Yemen	7.877	16	Thailand	6.609
7	Somalia	7.654	17	Ukraine	6.557
8	India	7.534	18	Sudan	6.453
9	Turkey	7.519	19	Central African Republic	6.394
10	Libya	7.256	20	Niger	6.316

“๔ สถานการณ์ความมั่นคง” ที่น่าจับตาในรอบปี ๒๕๖๐

๑. สถานการณ์ความมั่นคงที่น่าจับตาในรอบปี ๒๕๖๐

๒. สถานการณ์บนคาบสมุทรเกาหลีเหนือ

๓. บังกลาเทศกับการแก้ปัญหาการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติ

ขีปนาวุธพิสัยกลาง ฮวาซอง - ๑๒

ขีปนาวุธข้ามทวีป ICBM ฮวาซอง - ๑๔

เรือดำน้ำติดขีปนาวุธ

๔. สหรัฐฯ ประกาศกรุงเยรูซาเลมเป็นเมืองหลวงของอิสราเอล

- Oslo Accords 1993 (ปี ๒๕๓๖)
- ปธน.สหรัฐฯ (คลินตัน) เป็นคนกลางลงนาม “ข้อตกลงสันติภาพออสโล ฉบับที่ ๑”
- ๖ ต.ค.๖๐ ปธน.สหรัฐฯ (ทรัมป์)
- รับรองกรุงเยรูซาเลม ฐานะเมืองหลวงของอิสราเอล

- ๒๒ มี.ค.๖๑ กลุ่ม ส.ส.อิสราเอลเพื่อสหภาพประท้วง ๒๖ ปธน.สหรัฐฯ (ไมค์ เพนซี) ด้วยข้อความ “สหรัฐฯจะเคยมองตาสงวนปาเลสไตน์ในการประชุมรัฐสภาอิสราเอล”

Infographic by : ศศย.สปท.

๑๗ พ.ย.๖๐ สถาบันวิจัยในสหรัฐฯ เผยภาพถ่ายดาวเทียมบริเวณอยู่ต่อเรือของเกาหลีเหนือ ซึ่งกำลังสร้าง “เรือดำน้ำติดซีปนาวุธ” ที่พร้อมประจำการลำแรกของประเทศ โดยกลุ่มนักวิจัยสหรัฐฯ 38 North ได้อ้างถึงภาพที่ถ่ายไว้เมื่อ ๕ พ.ย.๖๐ ว่ามีการสร้างเรือดำน้ำลำใหม่ ซึ่งอาจเป็นเรือดำน้ำติดซีปนาวุธ SINPO - C ที่พัฒนาต่อยอดจากเรือดำน้ำชั้นซินโปที่เป็นรุ่นทดลอง พร้อมเผยว่าเกาหลีเหนืออาจกำลังทดสอบกลไกการปล่อยซีปนาวุธจากเรือดำน้ำ

ทั้งนี้ ไทยควรลดความเสี่ยงจากความขัดแย้งผ่านการร่วมเจรจาและลงมติในการประชุมความร่วมมืออาเซียน เช่น ASEAN SUMMIT ครั้งที่ ๓๐ ซึ่งขอให้เกาหลีเหนือไม่ครอบครองและทดลองนิวเคลียร์ และต้องการให้แก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธีตามวิสัยทัศน์อาเซียน ๒๐๒๕

๓. ผู้ลี้ภัยชาวเบงกาลีกับการแก้ปัญหาการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติ

นับจากเหตุการณ์ปฏิบัติการทางทหารของรัฐบาลเมียนมาต่อกองทัพปลดปล่อยเบงกาลีในเมียนมาที่เรียกตัวเองว่า Arakan Rohingya Salvation Army (ARSA) เมื่อ ต.ค.๕๙ และ ส.ค.๖๐ ทำให้ชาวเบงกาลีเสียชีวิตจำนวนมาก และกว่า ๖ แสนคน ต้องอพยพไปพักพิงประเทศเพื่อนบ้านอย่างบังคลาเทศ และชายแดนไทย - เมียนมา จนกระทั่ง ๒๓ พ.ย.๖๐ มีการหารือเกี่ยวกับวิกฤติผู้อพยพชาวเบงกาลี ณ กรุงเนปิดอร์ เมียนมา ซึ่งผลการเจรจาทำให้เมียนมาและบังคลาเทศได้ร่วมลงนามในข้อตกลงส่งตัวผู้อพยพชาวเบงกาลีกลับเมียนมา นับเป็นก้าวแรกท่ามกลางปัญหาที่ถูกแบ่งเป็น ๒ มุมมอง ทั้งมุมมองของนานาชาติ ซึ่งมองว่ายังไม่ปรากฏแรงกดดันที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมต่อเมียนมาเท่าไรนัก ส่วนในมุมมองประชาชนและรัฐบาลเมียนมาส่วนใหญ่เห็นว่า ชาวเบงกาลีเป็นภัยคุกคามต่อสังคม ทำให้การใช้ปฏิบัติการทางทหารจัดการกับปัญหาได้รับการสนับสนุน

ปัญหาชาวเบงกาลีนับเป็นบทเรียนของสมาชิกอาเซียน โดยเฉพาะการสร้างสมดุลระหว่างหลักการไม่แทรกแซงกิจการภายใน และหลักสิทธิมนุษยชนสากล ดังนั้น ควรผลักดันปัญหาเข้าสู่เวทีความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยนำเสนอและใช้กลไกอาเซียนแก้ไขปัญหา ส่วนไทยควรทำฐานข้อมูลทะเบียนคนต่างด้าว กำหนดแนวทางการพิสูจน์เพื่อแยกชาวเบงกาลีที่เป็นเหยื่อค้ำมนุษย์ออกจากผู้ลักลอบเข้าประเทศ เพื่อการปฏิบัติที่ถูกต้อง รวมทั้งสร้างความเข้าใจแก่ประชาคมโลกว่าไทยมีแนวทางการปฏิบัติต่อชาวเบงกาลีอย่างชอบธรรมตามกฎหมาย โดยกองทัพและหน่วยงานความมั่นคงควรเฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกันการแสวงประโยชน์ในการสร้างสถานการณ์ต่างๆ

๔. สหรัฐฯ ประกาศให้กรุงเยรูซาเลมเป็นเมืองหลวงของอิสราเอล

หลังคำประกาศของ นายโดนัลด์ ทรัมป์ ที่รับรองกรุงเยรูซาเลมเป็นเมืองหลวงของอิสราเอล เมื่อ ๖ ธ.ค.๖๐ ชาวปาเลสไตน์ได้เดินขบวนประท้วง และเกิดกระแสคัดค้านบทบาทสหรัฐฯ “ผู้ไกล่เกลี่ย” ในการเจรจาสันติภาพระหว่างอิสราเอลกับปาเลสไตน์ ซึ่งสหรัฐฯ เคยเป็นคนกลาง

การเจรจาลงนาม “ข้อตกลงสันติภาพออสโล ฉบับที่ ๑ หรือ Oslo Accords 1993 ” ผ่าน UN เมื่อปี ๒๕๓๖ ที่ประกาศว่าโลกยอมรับดินแดนปกครองตนเองที่ชื่อปาเลสไตน์ ในเขตเวสต์แบงก์และฉนวนกาซา และสนับสนุนแนวทางการแก้ปัญหาระหว่าง ๒ รัฐ (Two-state solution) โดยล่าสุดเมื่อ ๒๒ ม.ค.๖๑ รองประธานาธิบดีสหรัฐฯ ไมค์ เพนซ์ ได้ให้คำมั่นยืนยันจะเปิดสถานทูตสหรัฐฯ ในกรุงเยรูซาเลมให้แล้วเสร็จภายในสิ้นปี ๒๕๖๒ ระหว่างกล่าวสุนทรพจน์ในที่ประชุมรัฐสภาของอิสราเอล ซึ่งเรียกเสียงปรบมือจาก ส.ส.อิสราเอลเชื้อสายยิว และนายกรัฐมนตรีเบนจามิน เนทันยาฮู ของอิสราเอล ในขณะที่สร้างความไม่พอใจให้กับปาเลสไตน์อย่างมาก กระทั่งปฏิเสธไม่ยอมพบกับรองประธานาธิบดีเพนซ์ในระหว่างการมาเยือนครั้งนั้น และหากสหรัฐฯ เปิดสถานทูตสหรัฐฯ ในกรุงเยรูซาเลมตามที่ได้อนุญาตไว้แน่นอนว่าสันติภาพในวันออกกลางอาจถูกสันตะเทียนอย่างที่ไม่สามารถคาดเดาความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นได้

ทั้งนี้ นอกเหนือจากการที่ไทยเป็น ๑ ใน ๑๒๘ ประเทศ ที่ลงมติไม่เห็นด้วยกับสหรัฐฯ ในการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติเมื่อ ๒๑ ธ.ค.๖๐ แล้ว อาเซียนและไทยยังควรเฝ้าระวังกรณีที่น่าจะเกิดการฉวยโอกาสสร้างความรุนแรงผ่านการก่อการร้ายในภูมิภาค และให้ความสำคัญกับการแสดงเจตนาารมณ์ในการรักษากฎหมายระหว่างประเทศ และสนับสนุนกระบวนการเจรจาสันติภาพในวันออกกลาง โดยกองทัพควรเตรียมความพร้อมด้านมาตรการดูแลความปลอดภัย และเตรียมแผนอพยพคนไทยที่อาศัยอยู่ในตะวันออกกลางหากเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน

บทสรุป

จากการติดตามสถานการณ์ความมั่นคงในรอบปี ๒๕๖๐ ที่ผ่านมา พบภัยคุกคามความมั่นคงที่อาจส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงดังเช่นที่กล่าวมาในเบื้องต้น ซึ่งมีโอกาสที่จะส่งผลกระทบต่อประเทศไทยไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ทั้งการก่อการร้าย การลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์ เป็นต้น ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานความมั่นคงที่เกี่ยวข้องควรเฝ้าระวัง โดยประเทศไทยควรกำหนดท่าทีอย่างระมัดระวัง เน้นการรักษาสมดุลความสัมพันธ์โดยคำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติในภาพรวมเป็นหลัก ในส่วนกองทัพและหน่วยงานความมั่นคงควรติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด และเตรียมมาตรการดูแลความปลอดภัยแก่ประชาชนในทุกสถานการณ์... ❧

อ้างอิง

- Global Terrorism Index 2017, <https://div.google.com/filed/1SfjFB8EwUcDP2yJDOoRlyKzX6/view>
- กรุงเยรูซาเลม : เชี่ยวสันติภาพตะวันออกกลาง, เอกสารวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคง, ฉบับที่ ๕/๖๑ (๑ - ๑๕ ธ.ค.๖๐)
- จุลสารศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๔ (กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๖๐)
- จุลสารศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑ (ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๖๐) สถานการณ์โรฮิงญา “เหยื่อสองด้าน”, เอกสารวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคง (SSC FOCUS), ฉบับที่ ๑/ ๖๑ (๑ - ๑๕ ต.ค.๖๐)
- เอกสารศึกษาเฉพาะกรณี เรื่อง แนวทางแก้ไขปัญหาการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติที่มีผลกระทบต่อไทย : กรณีศึกษาเบงกาลี

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา SSC Focus กรุณาส่งข้อคิดเห็นของท่านมายัง คณะผู้จัดทำ (ศศย. สปท.) T/F : 02 275 5715-16

๑. ท่านสนใจประเด็นใดเพิ่มเติม / เห็นว่าควรศึกษาเพิ่มเติม

การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ / เทคโนโลยี การทหาร พลังงาน / สิ่งแวดล้อม

อื่นๆ

๒. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

บทวิเคราะห์โดย น.ส. มนวดี ตั้งตรงฤทัย นักวิจัย ศศย.สปท.